

2021 р. ВВР. 2021. № 23. Ст. 197. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>

5. Ткач Ю.Д. Поняття і системно-структурна будова криміналістики: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеськ. юрид. наук НУВС. Одеса, 2004. 556 с.

6. Ткач Ю.Д. Теоретичні основи криміналістики (періодизація, поняття, система, міжнауковий статус): монографія / за наук. ред. О.А. Кириченка. Одеса: Вид-во ОЮІ НУВС, 2007. 176 с.

УДК 343.541(043.2)

Лисько Т.Д., к.ю.н.,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ПРИЗНАЧЕННЯ ПОКАРАННЯ ЗА СТАТЕВІ КРИМІНАЛЬНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ, ВЧИНЕНІ ЩОДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Кримінальні правопорушення проти статевої свободи та статевої недоторканості неповнолітніх становлять високий ступінь суспільної небезпечності, оскільки вони порушують нормальний і послідовний розвиток дитини як у фізіологічному, так і в психологічному аспекті, що може призвести до тяжких та незворотних наслідків. Однією з причин поширеності таких кримінальних протиправних діянь є недостатній кримінально-правовий захист статевої свободи та статевої недоторканості особи.

Кримінальний кодекс України (далі – КК України) містить ряд норм, що встановлюють посилену кримінальну відповідальність за посягання на статева свободу і статева недоторканість неповнолітньої особи: 1) зґвалтування неповнолітньої особи (ч. 3 ст. 152 КК України) тягне за собою покарання у виді позбавлення волі на строк від 7 до 12 років; за дії сексуального характеру, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди (ч. 4 ст. 152 КК України) – покарання у виді позбавлення волі на строк від 10 до 15 років; 2) сексуальне насильство щодо неповнолітньої особи (ч. 3 ст. 153 КК України) карається позбавленням волі на строк від 5 до 7 років, а такі ж дії, вчинені щодо особи, яка не досягла чотирнадцяти років, незалежно від її добровільної згоди (ч. 4 ст. 153 КК України) – караються позбавленням волі на строк від 5 до 10 років. Вчинення зґвалтування чи сексуального насильства щодо малолітньої особи за обтяжуючих обставин (ч. 6 ст. 152; ч. 6 ст. 153 КК України) карається позбавленням волі на строк п'ятнадцять років або довічним позбавленням волі; 3) вчинення дій сексуального характеру з особою, яка не досягла шістнадцятирічного віку (ч. 1 ст. 155

КК України) караються обмеженням волі на строк до п'яти років або позбавленням волі на той самий строк, а за обтяжуючих обставин (ч. 2 ст. 155 КК України) – позбавленням волі на строк від 5 до 8 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого; 4) розбещення неповнолітніх (ч. 2 ст. 156 КК України) карається обмеженням волі на строк до 5 років або позбавленням волі на той самий строк, а за обтяжуючих обставин (ч. 2 ст. 156 КК України) – позбавленням волі на строк від 5 до 8 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років або без такого; 5) домагання дитини для сексуальних цілей (ч. 1 ст. 156-1 КК України) тягне за собою покарання у виді обмеження волі на строк до 3 років або позбавленням волі на той самий строк, з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, за обтяжуючих обставин (ч. 2 ст. 156-1 КК України) – позбавленням волі на строк від 2 до 5 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років, за особливо обтяжуючих обставин (ч. 3 ст. 156-1 КК України) – позбавленням волі на строк від 3 до 6 років з позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до трьох років.

При дослідженні судової практики відзначили, що суди у більшості випадків призначають покарання ближче до найнижчої межі або навіть виходять за межі санкцій інкримінованих статей (частин статей) та із застосування ст. 69 КК України призначають покарання нижче від найнижчої межі. Окрім того, «популярним» у таких кримінальних провадженнях стало звільнення обвинуваченого від покарання з випробуванням на підставі ст. 75 КК України.

Так, у одному із кримінальних проваджень встановлено в діях особи ознаки складу кримінального правопорушення, передбаченого ч. 3 ст. 153 КК України – вчинення насильницьких дій сексуального характеру, не пов'язаних із проникненням в тіло іншої особи, без добровільної згоди потерпілої особи (сексуальне насильство), щодо неповнолітньої особи. Суд призначив йому покарання у виді 5 років позбавлення волі. Відповідно до ст. 75 КК України звільнив засудженого від відбування призначеного покарання з випробуванням, встановивши йому іспитовий строк в 1 рік 6 місяців [1].

У іншому кримінальному провадженні особу визнали винною у вчиненні кількох кримінальних правопорушень – ч. 2 ст. 156, ч. 1 ст. 301, ч. 2 ст. 301 КК України, та призначено покарання, зокрема, за розбещення малолітньої особи, 5 років позбавлення волі, тобто мінімальне покарання, передбачене санкцією ч. 2 ст. 156 КК України. В кінцевому підсумку суд,

застосувавши ст.75 КК України, звільнив обвинуваченого від відбування покарання з випробуванням строком на 3 (три) роки [2].

За результатами дослідження судової практики можна зробити висновок, що необхідно встановити посилену кримінальну відповідальність за вчинення кримінальних правопорушень сексуальної спрямованості щодо неповнолітніх (малолітніх). Судам при призначенні покарання слід враховувати, що кримінальне правопорушення вчиняється щодо осіб, які перебувають під посиленням захистом держави через їх неповнолітній (малолітній) вік. Законодавець постійно здійснює спроби щодо вдосконалення кримінального законодавства у даній царині. Перш за все це здійснюється з метою забезпечення безпеки найбільш вразливої категорії осіб, які можуть стати потерпілими від сексуальних кримінальних правопорушень – неповнолітніх (малолітніх) осіб. Однак суди у багатьох випадках правозастосування не завжди реалізують кримінально-правову політику законодавця у цій сфері.

Література

1. Вирок Білгород-Дністровського міськрайонного суду Одеської області від 02 груд. 2021 р. Справа № 495/4838/21. Провадження № 1-кп/495/712/2021. URL: <https://opendatabot.ua/court/101584625-c4a3c83034e6b473dc36bc8220ad5714>

2. Вирок Звенигородського районного суду Черкаської області від 25 лист. 2021 р. Справа № 694/1654/21. Провадження №1-кп/694/191/21. URL: <https://opendatabot.ua/court/101461561-d0d38d067e7f43660b9f3d4218f16a72>

УДК 343.3/.7:343.553(477)(043.2)

Личак В.В., здобувач вищої освіти
третього (освітньо-наукового) рівня,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДОЦІЛЬНІСТЬ ВСТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРИХОВУВАННЯ ОБСТАВИНИ, ЗА ЯКОЇ ШЛЮБ Є НЕДІЙСНИМ

Із 2019 р. триває активна розробка проєкту нового Кримінального кодексу України (далі – проєкт КК). Станом на 30.12.2022 р. до Особливої частини проєкту КК включено розділ 4.6 «Кримінальні правопорушення проти сім'ї, дітей та інших уразливих людей», що належить до Книги четвертої «Кримінальні правопорушення проти людини і громадянина» [1]. Вказаний розділ проєкту КК об'єднує вісімнадцять кримінальних правопорушень, що поділяються на два підрозділи: злочини і проступки.